Instrumenten om pedagogisch handelen te evalueren

Als docent moet je zowel pedagogisch als didactisch goed kunnen handelen. Maar wat is 'goed' handelen volgens de wetenschap? En hoe krijg je inzicht in de wijze waarop je handelt?

Tekst Armaghan Efat en Marloes Bodegom

Het zit in je takenpakket als docent, maar wat pedagogisch handelen precies inhoudt blijft vaag. Eigenschappen die vaak geassocieerd worden met pedagogisch handelen zijn je leerlingen ondersteunen door kennis expliciet te maken en een veilig klas- en schoolklimaat creëren. Als docent stel je de juiste vragen, je stemt de lesstof af op de behoeften van leerlingen en je weet wanneer je welke instructiestrategie moet gebruiken. Daarbij komen vaardigheden kijken als empathisch luisteren en reflecteren op jouw rol in interacties. Verder zijn intuïtie en rationaliteit van belang.

Over pedagogisch handelen zijn weinig tot geen wetenschappelijke studies te vinden. Het bestaande onderzoek is vaak beschrijvend en het blijft onduidelijk welke aspecten precies effectief zijn. Daarom wordt pedagogisch handelen meestal bepaald via normatieve kaders.

Pedagogisch handelen meten

Om pedagogisch handelen te meten, kun je gebruikmaken van verschillende soorten instrumenten. Ruwweg zijn die onder te verdelen in zelfrapportages en observaties. Welk instrument het meest geschikt is, hangt onder andere af van de leerdoelen en tijdsinvestering van de docent, het onderwijsteam en het schoolmanagement.

Zelfrapportages

Met zelfrapportagevragenlijsten zoals de *Teachers' Sense of Self-Efficacy* (TSES) kun je algemeen pedagogisch handelen en pedagogische overtuigingen meten. De TSES scoort qua betrouwbaarheid en validiteit voldoende. Deze bestaat uit drie schalen die meten in hoeverre de docent zich competent voelt in instructie, klassenmanagement en leerlingbetrokkenheid. Naast vragenlijsten voor pedagogisch handelen, kun je met vragenlijsten zoals de *Teaching as Persuasion Instrument* (TAPI) inzicht krijgen in de pedagogische opvattingen van een docent. De betrouwbaarheid hiervan wisselt.

Zelfrapportage kan ook via rubrics: matrices met criteria om prestaties te beoordelen op verschillende niveaus. Een voldoende betrouwbaar instrument met rubrics is de SOCME-10. Hierin komen tien aspecten van pedagogisch handelen aan bod. Deze rubric heeft een hogere mate van detail dan de hierboven genoemde zelfrapportagevragenlijsten. Hierdoor krijg je als docent ook inzicht in precieze pedagogische handelingen die je kunt benutten voor verdere professionele ontwikkeling.

Observaties

Observaties kunnen een waardevolle toevoeging zijn op zelfrapportages. Zeker wanneer de leerdoelen van een docent verschillen van die van collega's of het management. Observeren gebeurt vaak door iemand die achterin de klas zit en de pedagogische handelingen van de docent turft. Een betrouwbaar en valide instrument hiervoor is de *International Comparative Analysis of Learning and Teaching* (ICALT). Deze bestaat uit zes schalen waarop de observant de docent kan beoordelen, zoals efficiënt klassenmanagement en heldere instructie. ■

Armaghan Efat is kennismakelaar en **Marloes Bodegom** is communicatieadviseur bij de Kennisrotonde.

KENNISROTONDE *van het NRO*

Scan de code voor het uitgebreide antwoord op de vraag Welke instrumenten kunnen docenten in het vo en mbo gebruiken om hun pedagogisch handelen te evalueren? inclusief geraadpleegde bronnen en omschrijving van de meetinstrumenten.

De Kennisrotonde is een uniek loket voor de beantwoording van vragen uit het onderwijs met kennis uit onderzoek. Heb je zelf ook een vraag die je met kennis uit onderzoek beantwoord wilt zien? Scan de code en vraag het de Kennisrotonde.